

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός υφάνεται άμα
δείξῃ πῶς δε φοβᾶται τὴν
ἀλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φη-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΔΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 28 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 311

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οί κοινότητες (συνέχεια).
- Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στὸν Κάθε (συνέχεια).
- ΕΓΓΕΙΡΙΑ. Κουβέντες μὲ τὴν κόρη μου.
- ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ. Ροδοχάραμα.
- Α. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ. Ἡ Ἑλλάς καὶ ὁ Κοινωνισμός.
- ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ἀπὸ τὴν κλινικὴν τοῦ καθηγη-
τῆ κ. Γερ. Φωκᾶ.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ἀλκαίος, Α. Παλαμᾶς, Βάση-Λέξης.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΒΑΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΡΟΔΟΧΑΡΑΜΑ

Ἐνας ἄνθρωπος, μέσα σ' αὐτὸ τὸν τόπο
τῆς ῥητορείας καὶ τοῦ ραγιατιοῦ, ἀποφάσισε νὰ
δουλέψει καὶ δουλέυει. Κι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς
λέγεται Διάδοχος. Ἄν εἶναι γιὸς τοῦ Βασιλιά
κι ἂν θὰ βασιλέψει μιὰ μέρα, δὲ μὲ νοιάζει
καὶ δὲν τὸν ἐξετάζω ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά.
Ἐγὼ βλέπω στὸ πρόσωπό του μοναχὰ τὸ Γε-
νικὸ Διοικητὴ τοῦ στρατοῦ, μὲ ἄλλα λόγια,
μοναχὰ τὸ δημόσιο ὑπάλληλο, καὶ μοναχὰ αὐ-
τὸ μ' ἐνδιαφέρει. Καὶ ξεχνώντας τὰ κάπως φι-
λελεύτερα φρονήματά μου μπροστὰ σ' ἕναν τέ-
τιο δημόσιο ὑπάλληλο, μπροστὰ σ' ἕναν τέ-
τιο ἀπρηγόρητο τοῦ Κράτους, πὺν νιώθει ἐπι-
τέλους πὺς πλερώνεται ὄχι γιὰ νὰ ραγιατεύει
καὶ νὰ ταξιδεύει καὶ νὰ ῥητορεύει, ἀλλὰ γιὰ νὰ
δουλέυει—βγάζω μπροστὰ του μὲ σεβασμὸ τὸν
κόκκινο σκούφο τοῦ φιλελεύτερου καὶ τοῦ λέω:
— Σὲ προσκυνῶ, Δουλεντῆ, καὶ σὲ τιμῶ,
Ἀληθινὲ στρατιωτῆ!

Γιατὶ ἄξιος δουλεντῆς κι ἀληθινὸς στρα-
τιωτῆς ἀποδείχτηκε ὁ Διάδοχος στὰ τελευταῖα
γενικὰ γυμνάσια. Κι ὅλοι τὸ μολογήσανε καὶ
οἱ πιὸ ἀντιδυναστικοὶ ἀκόμα. Κι ὅλοι τὸ εἶδα-
νε πὺς ἂν τὸν ἀφίσουνε νὰ δουλέψει ἀνοιχτό-
τερα καὶ γενικότερα, ὄχι μοναχὰ θὰ μᾶς κου-
σοφιάξει στρατὸ μιὰ μέρα, μὰ καὶ θὰ γυρίσει
τὸ τιμὸν τοῦ Κράτους καὶ θὰ βάλει πλῶρη
πρὸς τόνειρομένο λιμάνι τῆς πολιτικῆς μᾶς ἡ
πολύτρωσης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μᾶς ξαναγεννημοῦ

Ἄν τὸν ἀφίσουνε νὰ δουλέψει γενικότερα!
Μὰ γιατί νὰ μὴν τὸν ἀφίσουν; Γιατὶ νὰ μὴν
ἀποτραβισθῶνται ἐπιτέλους στὴν ἄκρη ὅσοι δὲν
ἀγαποῦν τὴ δουλιὰ, ὅσοι λαχταροῦν τὴν ἡσυ-
χία καὶ τὰγαθὰ τοῦ ραγιατιοῦ, ὅσοι ἀφίσουν
τὰ πράγματα νὰ τραβάνε μοιραῖα τὸ δρόμο τους
καὶ τὸ γλυκοχαίρουνται κ' ἔχουν πηλὸ στὰ
μάτια καὶ δὲ βλέπουν ἔτσι τὸ γκορεμνὸ πὺν χά-
σκει μπρὸς στὰ πόδια τους;

Ἐνας ἄνθρωπος εἶδει πὺς ἔχει κέφι νὰ

δουλέψει. Ἀφίστε τους νὰ δουλέψει. Μὴν τοῦ
κόβετε τὸ δρόμο. Ἀφίστε τους νὰ δουλέψει
τώρα πὺν εἶναι ἀκόμα νιός, πὺνχει κέφι καὶ
δύναμη γιὰ δουλιὰ. Τὸ ἔθνος ζητάει δουλιὰ
σήμερα. Καὶ τὸ ἔθνος, ὃ μακάριοι μοιρολά-
τρες καὶ ραχατλήδες, σὰς φωνάζει προστα-
χτικά:

— Τόπο στὸ Δουλεντῆ!

ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ΜΟΡΣΙΜΟΝ ΗΜΑΡ

Κάτιο ὄνειρο γενήθηκα δειλὸ μὲς σὴν ψυχῆ μου
καὶ νὰ σκορπάει τὸ βλεπὰ λαχτάρα ἐλπίσῃ τοῦ
κ' ἔφατος ἡ μέρα ποῦφαγα σὺν Κρόνος τὸ παιδί μου
τὴν ὥρα πὺν εἶταν ἔτοιμο ν' ἀπλώσει τὰ φτερά του.

Καὶ τώρα ἐρημὴ ἡ φωλιά, σβησμένους οἱ λαχτάρες,
καὶ τώρα βρήκε τὸνεῖρο τὰ βῆθια τῆς ψυχῆς μᾶς.
Ἄλκοιά μου! μὴ μοῦ κλαῖς κ' ἐσὺ, μὴ ριχνεῖς μου κατάρες
πὺν τὴν ἐλπίδα σκότωσα τῆς γλυκαντήμοσῆς μᾶς.

Λευκάδα

ΑΛΚΑΙΟΣ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ¹⁾

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΚΥΒΕΤΝΙΕΣ

Οἱ θαλασσινοὶ προκόψανε χάρη στὸ συντροφι-
σμό. Συντροφισμὸ τέλειο, τίμιο κ' εἰλικρινὸ πὺν
μπόρεσε νὰ γίνῃ γιατί στίς μικρὲς τους ἰδιοκυβερ-
νήτες κοινότητες γνώριζε ὁ καθένας τὴν ἀξιάδα τοῦ
ἄλλου καὶ τὴν τιμιότητα. Μὰ καὶ τὸ γενικὸ συ-
φῆρο τῆς κοινότητος εἶτανε βλονῶνε σφῆρο, εἶτανε
φυσικὸ νὰ νοιώσουνε πὺς καὶ στίς δουλειὰς ἡ συν-
τροφία, ὅταν εἶναι τίμια, φέρνει πιὸ πολλὴ προκο-
πή. Μὰ δὲ βλέπουμε μόνε στὰ νησιά τῆ συντροφικῆ
δουλειὰ, σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη συστήθηκαν ἑταιρίες
πὺν δουλέψανε καὶ προκόψανε τοὺς καιροὺς ἐκείνους.

Ὅλες εἶτανε θεμελιωμένες ἀπάνω στὸ ἴδιο σύ-
στημα. Κεφάλαιο κ' ἐργασία συντροφιστὰ μοιρα-
ζόντανε τὰ κέρδη κ' ἔτσι δὲ γινόντανε ἐκεῖνο πὺν
βλέπουμε τώρα νὰ γίνεται πὺν τὸ κεφάλαιο γυραῖ
νὰ πνίξη τὴν ἀργατιά καὶ γίνεται ἀφορμὴ νὰ βγαί-
νουνε στὴ μέση ὅλα τὰ σοσιαλιστικὰ ἑπαναστατικὰ
συστήματα. Ὁ Ρωμιὸς πιὸ πραχτικὸς, πιὸ νοικοκυ-
ρεμένος ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους λαοὺς ἐνοιώσε ποῖο εἶ-
τανε τὸ ἀληθινὸ του σφῆρο.

Δὲν εἶναι τόπος ἐδῶ γιὰ νὰ συζητήσουμε ἀπρὸ
τὸ μεγάλο κοινωνικὸ πρόβλημα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ
Κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, εἶναι ὁμως φρόνιμο νὰ με-

¹⁾ Ἡ ἀρχὴ του στὸ 306 σῦλλο.

λετήσουμε μὲ προσοχὴ μὲ τί τρόπο οἱ γονιοὶ μᾶς ξε-
σκαλώσανε ἀπὸ τίς δυσκολίες καὶ ὀργανώσανε ἕνα
σύστημα κοινωνικὸ μὲ τρόπο ἥσυχο καὶ πραχτικὸ,
χωρὶς θεωρίες καὶ μαλλώματα. Καὶ κει ἀκόμα θὰ
διοῦμε πῶση ζωὴ καὶ δύναμη ἔχει μὲτα τῆς ἡ Ρω-
μιοσύνης καὶ μποροῦμε νὰ πάρουμε μαθήματα πολὺ
χρήσιμα γιὰ τὰ τωρινὰ μᾶς πράγματα. Βλέποντας
πὺς εἶναι ψιφρικὴ ἡ ἰδέα πὺς ὁ Ρωμιὸς δὲν εἶναι
καμωμένος γιὰ νὰ δουλέψῃ συντροφικὰ, ἀπρὸ κα-
τῶρθωσε νὰ συστήσῃ συντροφισμοὺς πὺν τόσο προ-
κόψανε, θὰ μπορέσουμε νὰ κτελιάζουμε, ἴσως, γιὰ-
τὶ τώρα πὺν κατῆτρεψε μοναχὸς του τὴν ἰδιοκυ-
βέρνηση του καὶ πὺν γύρεψε νὰ κίχη συντροφισμοὺς,
ὄχι ἀκολουθώντας τὰ φυσικά του μὰ κατὰ τὸν
πλουτοκρατικὸ τρόπο τῆς Ἑβρώπης τοῦ 19^{ου} αἰῶνα,
ἔπασσε βλότελα ἔξω.

Συντροφισμὸ κάμανε οἱ Χιῶτες ἀργαστηριάρη-
δες πὺν δουλέψανε τὸ μετῆς καὶ τίς στάφες, γιὰ
νὰ μὴν ξεπέση ἡ ἀξία τῆς πρκαμάτης τους, στὰ
1802 καὶ κατορθώσανε νὰ βροτᾶζουνε τὴν ἀξία τῆς,
γιατὶ φροντίζανε νὰ μὴ ψεφτίζουνε τὸ πρᾶμα μὰ νὰ
μεταχειρίζουνται καλὰ ὕλικα (1). Τέτοιον συντροφικ-
σμοὶ γεωργικοὶ ἢ ἐμπορικοὶ πολλοὶ γενήσανε καὶ
προκόψανε. Οἱ πιὸ γνωστοὶ εἶναι οἱ κοινοτικοὶ συν-
τροφισμοὶ τῆς Ζαχγοῦζ, τοῦ Κιστοῦ, τοῦ Τοῦρνο-
βου, τῆς Τσαρίτσαινας, τῆς Ραψάνης, ὁ συντροφια-
σμοὶ πὺν εἶχανε οἱ Φαρσαλιῶτες (2), οἱ γουναρᾶδες
στὴν Καστοριά, οἱ Γιαννιώτες (3) καὶ ἄλλοι λίγο πο-
λὺ γνωστοὶ. Μὰ οἱ πιὸ τέλειοι εἶτανε οἱ συντροφια-
σμοὶ, ἢ πιὸ καλὰ, οἱ συνεργατικὲς ἰδιοκυβερνήτες πὺν
εἶχανε τὰ Μαντεμοχώρια καὶ τὰ Ἀμπελάκια. Λέω
συνεργατικὲς ἰδιοκυβερνήτες, γιατί σ' ἀπρῆς τίς δύο
συγκυβερνήτες ὅλοι οἱ κάτοικοι συνεργατικὰ δουλέψα-
νε κ' ἡ ἰδιοκυβέρνηση τους ἀτάνου στὸ συνεργατικὸ
συντροφισμὸ εἶτανε θεμελιωμένη.

α'. Μαντεμοχώρια.

Τὰ Μάντεμοχώρια, στὴ Χαλκιδικὴ εἶτανε μιὰ
μεγάλη συγκυβέρνηση ἀπὸ 360 χωρὶς καὶ 12 πρω-
τοχώρια (4). Καμπόσα χωρὶς μὲ τὰ πρωτοχώρια τους
κάνανε μιὰν ἐπαρχία. Τὸ κάθε χωριὸ ἔκλεγε κάθε
χρόνο τὸ γέροντά του κ' οἱ γερῆντοι κάθε ἐπαρχίας
ἐκλέγανε ἕναν πρωτόγερο. Ὅλοι οἱ πρωτόγεροι πᾶ-
λι ἐκλέγανε 4 βενιλλῆδες πὺν μνήσκανε στὴν πρω-

1) Χιακὰ Βλαστοῦ.

2) Φιλάρτος—Πολιτεῖες καὶ κοινότητες.

3) Rouqueville Voyage en Grèce.

4) Βάβδος, Βαρδάρια, Γαλάτιστα, Γερισσός. Ἴσβαροι, Διαρίγκοβη, Μαχαλάς, Νοβοσίλο, Ρεβινίκια, Ριανὰ, Στα-
νὸς καὶ Χωροῦδα.